

विद्यालयमा व्यवस्थापन पक्षको महत्व र उत्तरदायित्व

ओम प्रकाश कर श्रेष्ठ

शि

काको महत्व नबभने अहिले सरामा सायदे कोही होलान्। तर समय परिस्थितिअनुसार शिक्षाको स्वरूप, तरिका, सोत्साधन, पाठ्यक्रम, नीति, लक्ष्य, योजना, पायुस्तक र तिनीहरूका विषयवस्तु, कार्यान्वयन विधि तथा जनशक्ति परिवर्तनजात क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन हुँदै गरिएको छन् र हनु आवश्यक पनि छ। नेपालको वर्तमान अवस्थामा शिक्षालाई सीपालूक र व्यावहारिकलायत अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धात्मक बनाउने भरमधुर प्रयास भइरहेको देखिन्छन्। यसमा सरकारी, पैरसरकारी, अन्तर्राष्ट्रिय

त्यसको महत्व नबभने अहिले सरामा सायदे कोही होलान्। तर समय परिस्थितिअनुसार शिक्षाको स्वरूप, तरिका, सोत्साधन, पाठ्यक्रम, नीति, लक्ष्य, योजना, पायुस्तक र तिनीहरूका विषयवस्तु, कार्यान्वयन विधि तथा जनशक्ति परिवर्तनजात क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन हुँदै गरिएको छन् र हनु आवश्यक पनि छ। नेपालको वर्तमान अवस्थामा शिक्षालाई सीपालूक र व्यावहारिकलायत अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धात्मक बनाउने भरमधुर प्रयास भइरहेको देखिन्छन्। यसमा सरकारी, पैरसरकारी, अन्तर्राष्ट्रिय

त्यसको महत्व नबभने अहिले सरामा सायदे कोही होलान्। तर समय परिस्थितिअनुसार शिक्षाको स्वरूप, तरिका, सोत्साधन, पाठ्यक्रम, नीति, लक्ष्य, योजना, पायुस्तक र तिनीहरूका विषयवस्तु, कार्यान्वयन विधि तथा जनशक्ति परिवर्तनजात क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन हुँदै गरिएको छन् र हनु आवश्यक पनि छ। नेपालको वर्तमान अवस्थामा शिक्षालाई सीपालूक र व्यावहारिकलायत अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धात्मक बनाउने भरमधुर प्रयास भइरहेको देखिन्छन्। यसमा सरकारी, पैरसरकारी, अन्तर्राष्ट्रिय

प्रमुख आधार योग्यता, वरिष्ठता, लग्नशीलता र सिर्जनशीलतालाई बनाइन्पर्दछ। टिम्बवर्कलाई जोड दिई गुटबन्दी र अराजक स्थितिलाई निरुत्साहित गरिन्पर्दछ। कोही मरीमरी काम गरिएको र कोही बसीबसी चारदो भयो भने कुनै पनि बेल विरोधको भयावह विस्फोट हुनसक्छ।

भृष्टाचार नियन्त्रण र रोक

अधिक तथा भैंतिक भृष्टाचार गर्नेहरूमा खाना मान्यहरूलाई जुङाले छेकदेनन भन्ने उखान चरितार्थ गरिएकालाई अग्रेमा विषय अवश्यपन गराइनु गलत मात्र नभई त्रिपुर्य व्यवस्थापन मानन सकिन्द्छ। साथै आफ्ना माढेहरूलाई सम्बन्धित ज्ञानविना नै अनावश्यक विभागमा भर्ति गराई नातावाद, क्यापावलाई प्रश्यव दिईन्हुनु ह्यस मामिलामा विशेष रुचि, दखल, प्रतिभा र ज्ञान भएका विद्यार्थीको समेत पहिचान गरी तिनीहरूलाई निर्मित अधियायन जस्तै : वातावरण, सरकृति, साहित्य, भाषा, विज्ञान र खेलकृदामा परिचालन गर्न सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको हुने गर्दछ। यसका लागि केही सुझाव यसरी दिन सकिन्द्छ।

विद्यार्थी र अध्यापका प्रवापत :

विद्यालयको भाँति तिक पूर्वाधारलायत शिक्षक तथा कर्मचारीको अप्रिय रायो योग्यता र दक्षता भए पनि व्यवस्थापन र प्रशासनको सही नेतृत्वविना सबै विद्यालयको स्थिति क्याप्टेन नभएको जाहजस्तै हुनेछ। क्षुल, वैज्ञानिक तथा आधुनिक विद्यालय व्यवस्थापन र चुस्त, निष्पक्ष र योग्य प्रशासनले मात्र सञ्चालित र स्वस्थ अध्यापको वातावरण सिर्जना गर्न सक्छन्। व्यस्तका लागि व्यवस्थापनको समितिका अव्यक्तिगतिका प्रधानाध्यापकमान्दमा नियुक्ति र चयामा वैधानिका, निष्पक्षता, राजनीतिक पूर्वाधारहित, वरिष्ठता, योग्यता, नि:स्वार्थ सेवा भावना, दामरहित भैंतिक आचरणमा जोड दिईन्हुन्पर्दछ। विद्यालयलाई केही दिनेभन्दा त्याहाँबाट केही लिने निहित र तुच्छ स्वार्थ बोकेका तथा समाजमा विद्यामा कुनै उपलब्धपत्रक र समाजनक योगदान र पहिचान नभएका व्यक्तिगत व्यस्ता उच्च र संवेदनशील ओहदामा पुन्याद्यो भने विद्यालयको प्राप्तिको कदमपि कल्पना गर्न सकिन्द्छ।

अन्यान्य अनुग्रहन तथा प्रोत्साहन

प्रोत्साहन तथा प्रतिक्रिया

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

नियन्त्रित अनुग्रहन अधिकारी दिन सकिन्द्छ।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।

प्रतिक्रिया र अनुग्रहन

उत्तरदायित्व

विद्यालयको उजुरी रेप्रेक्यू खण्डमा पनि नारजीक शक्ति, भनेहरू र कमेसन तथा घस्तबाट भृष्टाचार साम्मुद्रमान पनि सकिन्द्छ। विद्यालय भनेको पेट पाल्न जागिर खाने वा व्यापार गर्न स्थान नभएकाले आफ्ना चिन्ने जानेहरूलाई खुवाउने काममा प्रशासन र व्यवस्थापनको अभियान भएको महेन्द्र हुन।</